

Lapset pyytävät apua - Apuun aikuiset kuulevat

Apuu-chatin vuosi 2022

"Tää on eka kerta kun oon
uskaltanu kysyy apua"

SOS
LAPSIKYLÄ

SOS-Lapsikylä

SOS-Lapsikylä on lapsen oikeuksia edistävä kansainvälinen lastensuojelujärjestö. Tavoitteenamme on, että jokainen lapsi ja nuori saa tarvitsemansa tuen kasvaakseen mahdollisuuksiensa mittoihin.

Olemme voittoa tavoittelematon lastensuojelun asiantuntija ja palveluntuottaja. Tarjoamme apua ja laadukkaita palveluita kunnille ja perheille

Apuu-chat

Apuu-chat on tarkoitettu 7–15-vuotiaille lapsille tilanteeseen, jossa lapsi kokee olonsa huolestuneeksi, turvattomaksi tai uhatuksi ja tarvitsee apua. SOS-Lapsikylän ammattilaiset ja koulutetut vapaaehtoiset ovat chatissa joka päivä klo 9–22 varmistamassa, ettei yksikään lapsi jää ilman apua.

SISÄLLYS

Vuosi 2022 lyhyesti:

Lapset osaavat pyytää apua - Apuun aikuiset kuulevat	3
Mikä on Apuu-chat?	5
Mitä lapsille kuuluu tilastojen valossa?	9
Kuinka olemme auttaneet lapsia?	13
Kuinka lapset kokevat Apuu-chatin?	14
Loppuanalyysi:	15
Yhteistyössä	17

Vuosi 2022 lyhyesti:

Lapset osaavat pyytää apua - Apuun aikuiset kuulevat

Kun vuosi 2022 käynnistyi, monella oli haavekuvia tasaisemmasta ja rauhallisemmasta vuodesta pitkien ja raskaiden pandemian synkentämien vuosien jälkeen. Tiedettiin, että paluu tavallisena pidettyyn olisi hidasta ja etenkin suhteessa lapsiin ja nuoriin meillä olisi korjausvelkaa. Pidettiin kuitenkin mahdollisena, että kevään mittaan koronan suhteen tilanne tasoittuisi ja se antoi toivoa.

24. helmikuuta 2022 Apuu-chattiin tuli yli 500 yhteydenottoa lapsilta. Se oli päivä, jolloin Venäjä aloitti hyökkäyssodan Ukrainaan. Lukemattomien ukrainalaisten elämä muuttui tuon päivän seurauksena, osalla lopullisesti. Hyökkäys horjutti monen lapsen turvallisuuden tunnetta myös täällä Suomessa. Aluksi lapset olivat huolissaan yleisellä tasolla sodan keskellä olevista ukrainalaisista ja sodan mahdollisuudesta Suomessa. Sitten huolenaiheet tulivat lähemmäs lapsia. Voiko minun vanhempani joutua taistelemaan sodassa, jos sota tulee Suomeen? Minulle läheinen ja rakas ihminen on nyt Ukrainassa, emme ole kuulleet hänestä mitään! Uskallanko mennä kouluun, kun eilen sain kuulla olevani syyllinen sotaan taustani vuoksi? Apuussa aikuiset toivat turvaa ja rauhaa lapsille, välillä tueksi siteerattiin presidenttiä ja pääministeriä, joiden sanoista lapset löysivät lohtua.

Lapset haluavat keskustella asioista. Myös niistä asioista, joita me aikuiset saatamme pitää epämiellyttävänä, vaikeina, pelottavina ja ahdistavina. Kokemuksemme mukaan toisille lapsille riittää se, että he voivat kokea tulevansa kohdatuksi monenlaisissa huolissaan ja toiset kaipaavat sitä, että autamme heitä tuen piiriin omassa lähiympäristössään.

Kiitos pelastit mun hengen, pelkäsin et yrittäisin tehdä jotain ku oon yksin kotona mut päätin tulla tänne puhuu vaikka eka tuntu vähän oudolta.

Olemme ylpeitä siitä, että Apuu-chatista lapset ovat löytäneet paikan, jonne tulla hakemaan niin näkemystä ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin kuin tukea hyvin henkilökohtaisiin ja kipeisiin kokemuksiin. Vuonna 2022 Apuussa keskusteltiin paljon sodasta ja siihen liittyvistä ajatuksista ja peloista, mutta vielä enemmän ahdistuneesta mielialasta, kaverisuhteista ja vuorovaikutushaasteista vanhempien kanssa.

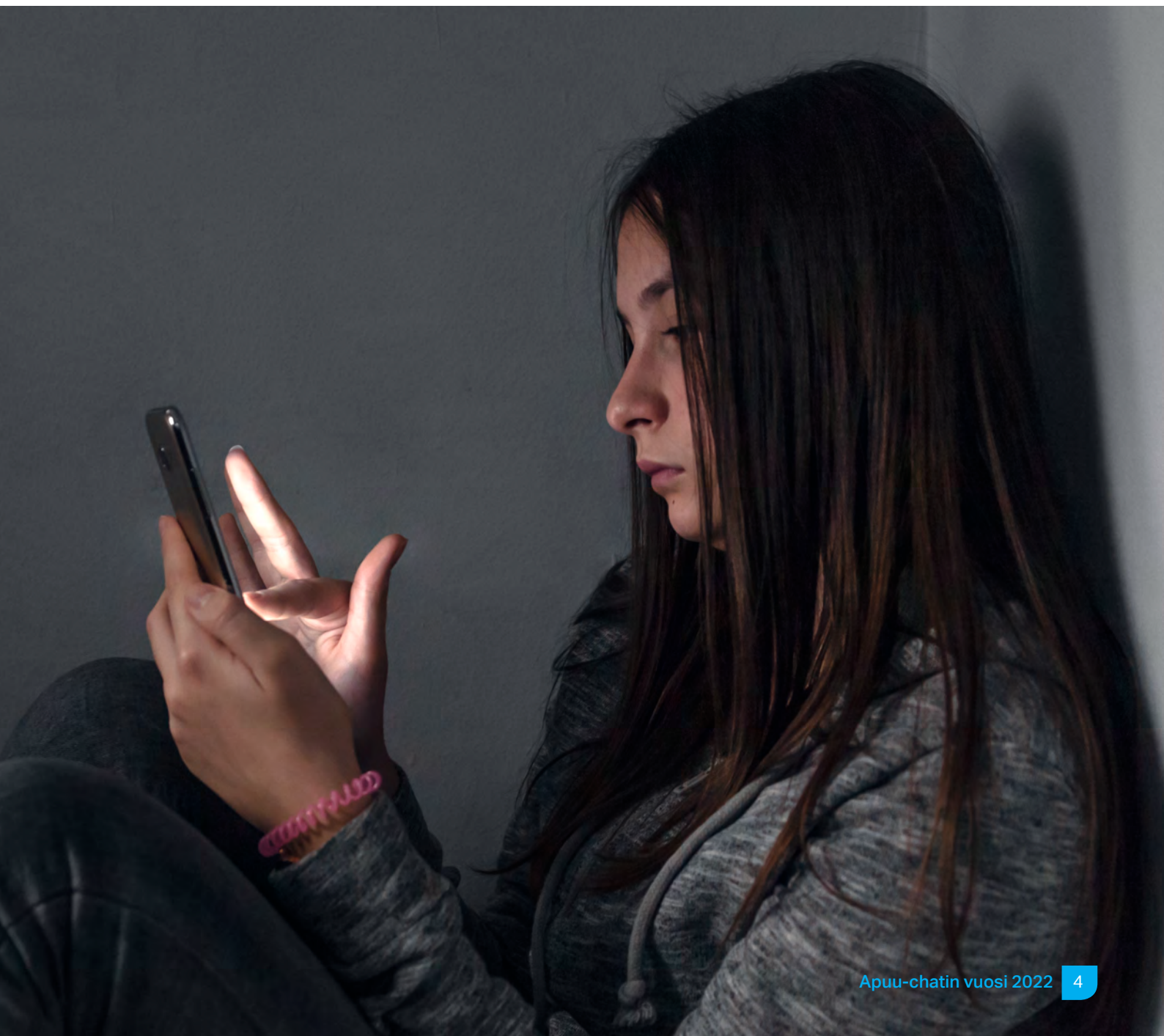
Vuosi 2022 oli Apuu-chatissa jälleen edellistä vilkkaampi yli 33 000 aloitetulla keskustelulla. Voimme sanoa perustellusti olevamme Suomen suurin lapsille tarkoitettu chat. Apuu-chat on auttanut näkemään palveluaukkoja ja vuonna 2022 "Apuu-perhe" laajeni 6–9-luokkalaisille tarkoitettulla LäksyApuu/LäxHjälpen-chatilla sekä ukrainankielisellä Let's chatilla. Haluamme vastata lasten ja nuorten tarpeisiin ketterästi ja oikea-aikaisesti.

Vaikka vuosi 2022 ei vastannut odotuksia tasaisesta ja rauhallisesta toipumisen vuodesta, jonka erityisesti kaikki lapset olisivat ansainneet, Apuun ansioista lasten ei kuitenkaan tarvinnut jäädä huoltensa kanssa yksin. Vuonna 2023 panostamme siihen, että yhä useampi lapsi pääsee keskustelemaan mieltä painavista asioistaan, huolehdimme, että mahdollisimman moni lapsi voi kokea Apuu-chatin olevan juuri häntä varten ja vahvistamme erityisesti lapsen polkua Apuu-chatista tarvitsemiinsa palveluihin.

"Lapset tarvitsevat aikuisia pohtimaan kanssaan vaikeita asioita" peräänkuuluttivat lastenpsykiatrian asiantuntijat Helsingin Sanomissa 21. tammikuuta 2023. Apuussa tällaisia aikuisia on saatavilla vuoden jokaisena päivänä.

Johanna Virtanen

Ehkäisevän digityön päällikkö

Mikä on Apuu-chat?

Toimintaympäristö ja -periaatteet

Apuu-chat on palvelu, jossa lasten yhteydenottoihin vastaavat reaaliajassa lastensuojelun ammattilaiset, koulutetut vapaaehtoiset, sosiaalialan opiskelijat ja työkokeilijat. Apuu-chat toimii omalla verkkosivulla (apuu.fi) ja on lapselle helposti saavutettava palvelu yksinkertaisen käytettävyyden ja laajojen aukioloaikojen vuoksi. Vuonna 2022 olimme avoinna vuoden jokaisena päivänä aamuyhdeksästä iltakymmeneen.

Kiitos sinulle sait mut tajuamaan että ehkä on mun aika vihdoinkin pyytää apua eikä vaan pyöritellä mun omia ongelmia itseni kanssa.<3

Tavoitteenamme on, että huolta, turvattomuutta tai uhkaa kokevat lapset tulevat entistä paremmin autetuiksi. Apuu-chatin toimintaperiaatteet nojaavat vahvasti lastensuojelulakiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen. Lapset saavat Apuu-chatissa tietoa omista oikeuksistaan, lastensuojelusta ja muista tarvitsemistaan palveluista, mikä lisää lapsen osallisuuden kokemusta ja mahdollisuuksia toimia.

Apuu-chattiin lapset tulevat anonymieinä. Pyydämme lapsilta tarvittavia tietoja, jos keskustelun kuluessa esimerkiksi herää huoli lapsen kasvuolosuhteista. Turvattomissa olosuhteissa kasvavat lapset pääsevät tarvitsemiensa palveluiden piiriin Apuu-chatin avulla. Kuulumme Puhelin- ja verkkoauttamisen eettisten periaatteiden neuvottelukuntaan (PuhEet) ja toimimme puhelin- ja verkkoauttamisen eettisten periaatteiden mukaisesti, joita ovat anonymisuus, yhdenvertaisuus ja yhteydenottajan kunnioitus, luottamuksellisuus, kiireettömyys, voittoa tavoittelemattomuus sekä se, että palvelun tavoitteena on yhteydenottajan auttaminen.

Kohderyhmä

Apuu-chatin kohderyhmänä on 7–15-vuotiaat lapset, jotka kokevat tarvitsevänsä apua. Apuu-chatissa pyritään tunnistamaan myös sellaiset lapset, jotka hyötyisivät palvelusta, mutta joita palvelu ei vielä tavoita. Lapsen huoli läheisten ja kavereiden päihteidenkäytöstä näkyy keskusteluissa, mutta oma päihteiden käyttö huolestuttaa lasta todella harvoin. Teemme jatkossa työtä tavoittaaksemme myös nämä lapset samaan tukea ja palveluohjausta heidän arkensa helpottamiseksi.

Apuu-chatin aikuiset

Lasten yhteydenottoihin Apuu-chatissa vastaavat Apuu-aikuiset ovat SOS-Lapsikylän ammattilaisia ja koulutettuja vapaaehtoisia. Vapaaehtoisten rooli Apuussa on korvaamaton ja vuonna 2022 vapaaehtoisten ja harjoittelijoiden käymien keskusteluiden määrä oli lähes 12 000.

Apuu-chat on kysytty vapaaehtoistoiminnan muoto, sillä se mahdollistaa osallistumisen paikasta riippumatta. Vapaaehtoiset valitaan toimintaan haastattelun ja koulutuksen kautta. Koulutus on laajuudeltaan 10 h, sisältäen itseopiskelumateriaalin, kolmen tunnin koulutuksen sekä harjoitteluvuoron chatissa. Vapaaehtoisten kanssa tehdään vaitioloon sitova sopimus ja heiltä tarkastetaan rikosrekisteriotteet.

Vuosi 2022 päästiin aloittamaan 100 aktiivisen vapaaehtoisen kanssa. Vuoden 2022 aikana koulutimme 164 uutta Apuulaista. Oppilaitosyhteistyö kasvoi ja ohjasimme n. 40 verkkoauttamisen harjoittelua. Näiden lisäksi uutena yhteistyömuotoja oppilaitosten kanssa tehtiin myös lyhyempiä vapaaehtoistoiminnan jaksoja, jotka olivat laajuudeltaan pääsääntöisesti 30 h. Toiminnan lopettaneista iso osa on opiskelijoita, jotka ovat suunnitellusti osallistuneet toimintaan vain määrääjän.

Vapaaehtoisia tuetaan tehtävässä sekä päivystysvuorojen aikana, että säännöllisten työnohjauksellisten keskusteluiden ja jatkokoulutusten avulla. Jatkokoulutuksia vapaaehtoisille järjestettiin vuoden 2022 aikana yhteensä seitsemän. Aiheita oli esimerkiksi lasten seksuaalinen häirintä somessa (@suavarten_official), vanhemman

Kiitos niin paljon kun otit mut todesta ja autoit, nyt mä pärjään kyllä loppupäivän. Sä teet tärkeätä työtä, oot ihana <3

haitallisen juomisen vaikutukset lapseen ja nuoreen (A-klinikkasäätiö) sekä lasten syömishäiriöt (Syli ry.). Työnohjauksellisiin keskusteluihin osallistui vuoden aikana 51 vapaaehtoista. Vuosi 2023 käynnistettiin 204 vapaaehtoisten ollessa mukana toiminnassa.

Työntekijän näkökulma

"Työntekijän silmin Apuu-chatin vuosi oli kovin vilkas ja värikäs. Perusaiheet säilyivät samana: kaveriasioita, mielen haasteita ja koulukiusaamista.

Uusi, iso aihe oli tietysti Venäjän hyökkäys Ukrainaan. Tämä Putinin tekemä somenosto teki ennennäkemättömän ryntäyksen chatiin. Keskustelut olivat tästä aiheesta tavallista lyhyempiä ja niissä rauhoiteltiin lapsia.

Työntekijöitä on ollut aiempaa enemmän. Vapaaehtoisten ja opiskelijoiden joukko on kasvanut hurjasti. Siksi oma työ chatissa on sisältänyt paljon myös päivystäjien keskustelujen ohjaamista, yhdessä miettimistä ja haastavan keskustelun purkamista. Chatissa on todella hyvä yhteishenki.

Viime vuonna korostui lapsen oman äänen kuuluminen ja lapsen oikeudet. Sitä nostettiin keskusteluissa. Lisäksi uskon, että me vahvistamme monessa keskustelussa lapsen ja vanhemman välistä yhteyttä. Yhteistyö viranomaisien kanssa on tehnyt isoja harppauksia. Paljon hienoja kohtaamisia tuli siis monella tavalla."

Apuu-chatin projektityöntekijä

Viestintä: Miten tavoitamme lapset?

Apuu-chatissa on kokemusta ja selkeä näkemys siitä, minkälainen viestintä tavoittaa lapset ja nuoret. Perinteiset keinot, kuten tiedon jakaminen koulun kautta joko julistein tai esimerkiksi kuraattorien kautta, on edelleenkin toimiva keino ja sitä myös käytetään. Syksyllä postitimme Apuu-chatin mainoksia noin 800 yläkouluun.

Lasten suosimia vaikuttajia on viestinnässä käytetty sosiaalisen median kanavissa TikTokissa, Instagramissa ja YouTubeissa. Näissä vaikuttajat (kuten Roni Back, Lakko, Elinasofia, Moska-koira (Kati Häkli), Proxyrod, Jan Nyberg ja Inari Fernandez) ovat mainostaneet Apuu-chatia omilla tileillään.

Nuorten kanssa sosiaalisessa mediassa toimivat ammattilaiset ja verkostot ovat jakaneet tietoa Apuu-chatista avun tarpeessa oleville nuorille, kuten muun muassa SOS-Lapsikylän kehittäjänuoret, @suavarten, somesossut ja somepoliisit.

Apuu-chatilla on myös oma TikTok-tili: @apuu_chat.

Apuu-chat vaikuttajayhteistyöt vuonna 2022:

- Kokonaisnäyttökerrat: 2,674 miljoonaa
- Kokonaisreaktiomäärät: 149 7000

Kiitos sun ajasta mulle .
Tulin tänne yhen videon
kautta, jossa oli
yhteistyö ja ajattelin et
tää on ehkä paras
palvelu tähän asiaan

Tämän lisäksi koululaisia on tavoiteltu myös striimattujen aamunavauksien kautta. Näissä on käytetty vetonaulana lasten tuntemia vaikuttajia.

Aamunavauksia on vuoden aikana järjestetty kaksi:

- 31.5. Teemana oli, ettei kenenkään tarvitse jäädä yksin, @Proxyrod & @Jannyberg. Mukaan oli ilmoittautunut 60 luokkaa.
- 17.11. Teemana oli lapsen oikeudet ja lapsen oikeus turvaan, mukana @Elinasofia ja somepoliisi Senni Kokko. Mukaan oli ilmoittautunut 121 luokkaa

Lisäksi Apuu-chatista tehtiin verkkovierailuja kahdesti loppuvuoden aikana:

- 16.11. YSTI Ry:n Toimelaan Tampereelle, jossa 40 lasta sai kuulla kiusaamisasioista, miltä kiusaaminen voi tuntua kiusatusta ja kiusaajasta ja mitä kiusaamisesta voi seurata.
- 12.12. Vesalan koululle tilatun aamuavauksen merkeissä, tällöin aiheena oli, miten somekiusaamiseen voidaan puuttua sekä annettiin tietoa eri chat-palveluista.

Apuu-chatista on myös tiedotettu suurelle yleisölle ja medialle. Vuoden aikana chatin kuulumisista ovat kirjoittaneet muun muassa MTV:n uutiset, Suomenmaa ja Helsingin Sanomat. Apuu-chattia on myös monesti nostettu SOS-Lapsikylän omilla sosiaalisen median tileillä.

- Uutinen 14.1.2022: Paulig jatkaa SOS-Lapsikylän pääyhteistyökumppanina ja tukee kahta tärkeää palvelua
- Tiedote 25.1.2022: Moni lapsi ja nuori jää ilman apua – Apuu-chatissa näkyy, että palvelut eivät toimi
- SOS-webinaari 25.1.2022: Mitä Suomen lapsille kuuluu?
- Uutinen 25.2.2022: "Tuleeko sota tännekin?" – Sadat lapset puivat sotapelkojaan Apuu-chatissa
- Blogi: 31.10. 2022: Mitä Suomen lapsille kuuluu?
- Uutinen 8.11. 2022: Suomen suurin aamunavaus tulee taas Lapsen oikeuksien viikolla
- Tiedote 1.12.2022: Yhä useampi lapsi hakee apua mielen hyvinvoinnin takia – yhteydenottojen määrä Apuu-chattiin kovassa kasvussa

Mitä lapsille kuuluu tilastojen valossa?

Apuu-chatissa päivystävät aikuiset tilastoivat jokaisen keskustelun, jossa yhteydenottaja on jatkanut keskustelua ensimmäisen viestinsä jälkeen. Tilastoinnissa päivystäjä vastaa arvionsa tai keskustelussa ilmenneiden seikkojen perusteella ennalta asetettuihin kysymyksiin. Lisäksi jatkotoimenpiteisiin johtaneista yhteydenotoista ammattilaiset täyttävät oman lyhyen raportin. Tilastointiin ei kerätä yhteydenottajista tunnistettavia tietoja, vaikka niitä olisi saatu keskustelun yhteydessä.

Ninchat-alusta, jolla Apuu-chat toimii, kerää ajantasaista tietoa mm. yhteydenottojen määrästä ja keskusteluajoista. Apuu-chattiin on tullut vuonna 2022 yhteensä 61 325 yhteydenottoa, joista olemme voineet vastata 54 prosenttiin. Vuoden aikana käytiin yhteensä 33 151 keskustelua lasten ja nuorten kanssa. Lisäksi ns. tallentuneita yhteydenottoja, on tullut 10 271. Nämä ovat yhteydenottoja, jotka ovat tulleet aukioloaikojen ulkopuolella tai joissa yhteydenottaja on ohjattu Sekasin-chattiin ilmoitettuaan olevansa Apuu-chatin kohderyhmää vanhempi. Keskimääräinen keskustelu-aika Apuu-chatissa oli 16:53 min, mikä on lähes kaksi minuuttia enemmän kuin edellisenä vuonna.

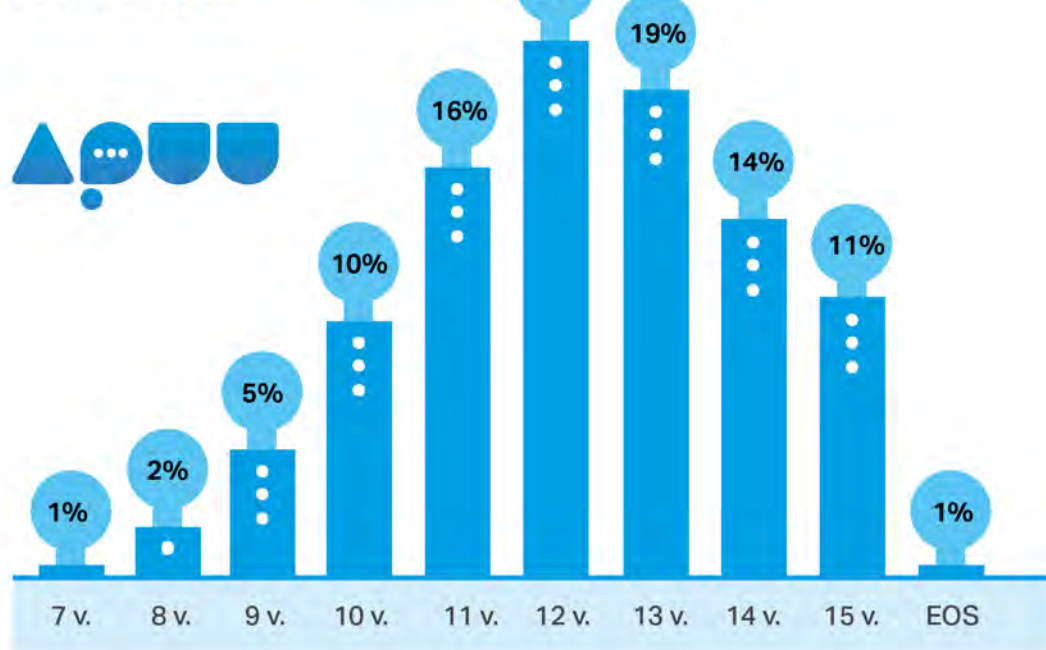
Keräämme tietoa keskustelun lähtötilanteesta Apuu-chatissa. Vastatuista yhteydenotoista 23 % on niin sanotusti hiljaisia, eli yhteydenottaja ei vastaa Apuu-aikuisen ensimmäiseen viestiin. Käynnistyneistä keskusteluista, eli keskusteluista, joissa yhteydenottaja jatkaa keskustelua bottiin kirjoittamiensa viestien jälkeen, 85 % on tilanteita, joissa lapsi kokee olonsa huolestuneeksi, turvattomaksi tai uhatuksi ja tarvitsi apua. Alkaneista keskusteluista 15 % oli ”muuta yhteydenottoja”, joista 65 % asiallista keskusteluyhteyttä ei syntynyt, 30 % oli yleistä keskustelua/keskustelua kuulumisista ja 5 % oli sellaisia, joissa yhteydenottaja ei kuulunut ikänsä puolesta Apuu-chatin kohderyhmään.

Apuu-chatissa suhtaudutaan myötätuntoisesti ja kannustavasti kaikkiin yhteydenottajiin. Ymmärrämme, että luottamusta palveluun täytyy kartuttaa, ennen kuin oikeasti voi kertoa tärkeitä henkilökohtaisia asioita. Haluamme toivottaa lapset aina uudelleen tervetulleeksi, jos avun tarvetta ilmenee. Tämä koskee myös heitä, joiden kanssa keskustelu ei syystä tai toisesta sillä kerralla käynnistynyt.

Yhteydenottajien iän tilastoja tarkastellessa voidaan todeta 11–13-vuotiaiden muodostavan reilusti yli puolet palvelun käyttäjistä. Tätä nuorempien osuus jää alle 18 prosenttiin ja neljäsosa on 14–15-vuotiaita. Joistain keskusteluista on vaikea arvioida lapsen ikää hänen antamansa tiedon ja keskustelun sisällön perustella, usein näissä tapauksissa lapsi on ilmoittanut iäkseen 7 vuotta ja keskustelun tyyli on selkeästi vanhemman.

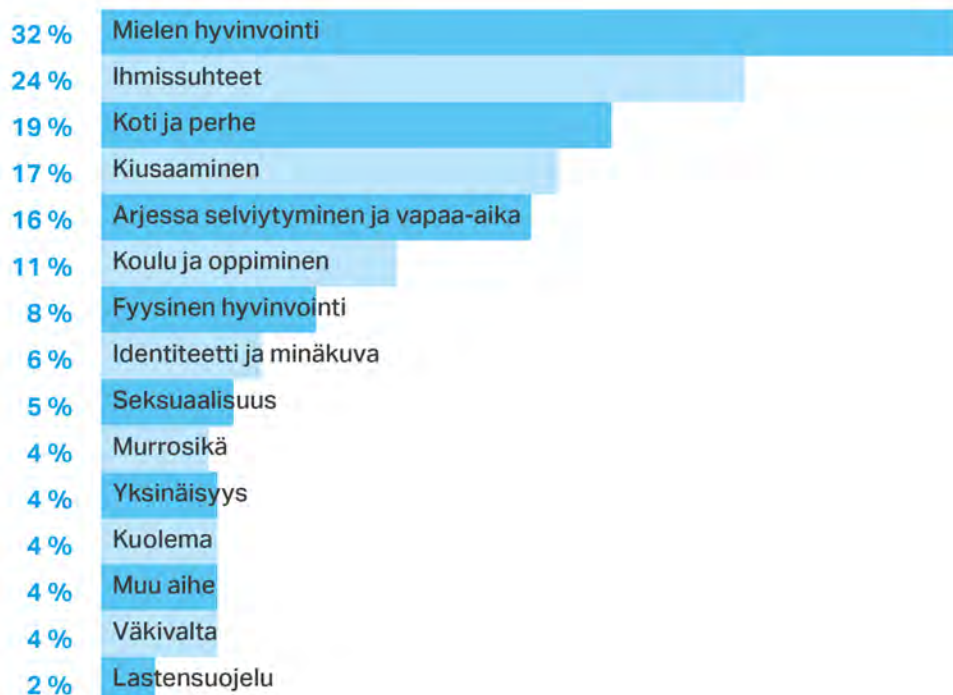
Tuli jotenkin
helpottunut olo kun sai
sanottua nämä asiat
jollekin keheen luottaa.

Ikäjakauma Apuu-chatissa vuonna 2022

Lapsi voi tulla Apuu-chattiin keskustelemaan kaikista itsessään huolta, turvattomuutta, pelkoa tai avuttomuutta herättävistä asioista. Tilastoinnissa olemme ryhmitelleet keskusteluiden aiheita lapsen tuomien yhteydenottojen syiden perusteella. Päivystäjä voi tilastointia tehdessään valita useamman kohdan.

Yhteydenottojen syyt 1.1.–31.12.2022

Kaaviossa on esitetty huoli tai tiedon tarve. Päivystäjä voi halutessaan kirjata useamman kuin yhden yhteydenoton syyn, joten taulukon summa on yli 100%. (N 21793)

Seuraavassa esitellään tarkemmin 5 yleisintä kategoriaa, joista lapsilla on huolta tai tarvetta tiedolle.

Mielen hyvinvointi oli aiheena yleisin vuonna 2022. Näitä yhteydenottoja oli kolmasosassa keskusteluista ja puolet niistä (51 %) kosketti ahdistunutta mielialaa. Ahdistuneen mielialan taustalla lapsilla oli valtavasti erilaisia syitä. Vuoden 2022 aikana mielen hyvinvoinnissa pelon osuus nousi toiseksi yleisimmäksi aiheeksi. Pelon taustalla oli usein Euroopan sotatilanteen herättämät ajatukset sodan tulemisesta Suomeen tai kodin aikuisen joutumisesta sotaan. Tilastoinnissa päivystäjät avaavat keskustelussa ilmenneitä syitä käsiteltyjen aiheiden taustalla. Ahdistunutta mielialaa aiheutti esimerkiksi kiusaaminen, erilaiset pelot, läheisen kuolema, kehonkuva sekä erilaiset arjen vastoinkäymiset kuten koulusta myöhästyminen tai huonosti mennyt koe. Lisäksi mielen hyvinvointiin liittyvistä keskusteluista noin kolmannes koski masentunutta mielialaa, viidennes itsetuhoisuutta ja 18 % viiltelyä.

Ihmissuhteet olivat toiseksi yleisin yhteydenoton syy (24 %). Nämä yhteydenotot liittyivät pääasiassa kaverisuhteisiin (62 %), jolloin lapset kaipasivat apua kaverisuhteiden ristiriitoihin tai kaverisuhteen päättymiseen. Ihmissuhteisiin liittyen ulkopuolisuuden tunne puhututti (22 %). Lisäksi ihmissuhteisiin liittyvissä keskusteluissa käsiteltiin läheiseen liittyvää huolta, ihastumista sekä seurustelua ja seurustelun päättymistä.

Kiitos avusta! Nyt minulla on sellainen olo että minä pystyn pyytämään apua.

Kotiin ja perheeseen liittyvää huolta tai tiedontarvetta käsiteltiin 19 % keskusteluista. Tähän kategoriaan kuuluvista keskusteluista 67 % liittyi vuorovaikutusongelmiin vanhempien kanssa ja lähes kolmasosa huoleen vanhemmasta. Perheen kriisit, sisarussuhteet, vanhempien väliset ristiriidat sekä vanhempien ero olivat myös aiheita, joista keskusteltiin.

Kiusaamista koskevia keskustelua käytiin 17 % yhteydenotoista. Näistä selvä valtaosa (80 %) kosketti koulukiusaamista. Keskusteluissa käsiteltiin myös kiusaamista vapaa-ajalla ja netissä sekä rasismia tai syrjintää. Osassa keskusteluista oli kyseessä kiusaaminen ilmiönä, esimerkiksi lapsen pelko kiusatuksi tulemisesta tai lapsi oli nähnyt kiusaamista.

Arjessa selviytyminen ja vapaa-aika kategoria nousi viidenneksi yleisimmäksi aiheeksi. Näitä keskusteluita oli 16 %. Lapset toivat keskusteluissa esiin omiin arkirutiineihin liittyä huolia (40 %), kun vuorokausi- ja ruokarytmi oli aiheuttanut arkeen pulmia. Ajankohtainen yhteiskunnallinen aihe oli aiheena neljäsosassa näitä keskusteluita. Tähän kuuluivat sotaan liittyvät keskustelut, minkä lisäksi Covid-19 aiheet sekä kevään 2022 puhututtanut opettajien lakko ja sen vaikutukset lapsen arkeen nousivat esille. Lapset olivat huolissaan myös perheen taloudellisesta tilanteesta.

Yleisimmät keskustelunaiheet muuttuivat jonkin verran edelliseen vuoteen verrattuna. Sota Euroopassa on vaikuttanut lasten hyvinvointiin myös meillä Suomessa, mikä näkyy etenkin mielen hyvinvoinnin ja arjessa selviytymisen ja vapaa-ajan osuuksien kasvuna. Kun sota alkoi 24. helmikuuta tuli lapsia heti aamusta alkaen puhumaan huolestaan sotaan liittyen. Tuona päivänä Apuu-chatissa kohdattiin 279 ja seuraavana kahden päivän aikana 401 huolestunutta. Näin monen kävijän kohtaaminen ja pelossa lohduttaminen oli mahdollista Apuu-chatin vapaaehtoisten päivystäjien avulla. Heitä riensi lasten avuksi näiden päivien aikana 49.

Lapset kantoivat myös huolta perheen taloudellisesta tilanteesta, hintojen nousun vaikutuksesta perheen arkeen ja harrastusmahdollisuuksiin. Joillekin lapsille kerrottiin mahdollisuudesta Unelmista totta -harrastustukeen, jota he voivat hakea yhdessä koulunsa kuraattorin avustamana. Muina aiheina keskusteluissa oli mm. huoli kodin lemmikkiin liittyen tai lapsi kävi pahoittelemassa aiempaa pilailukäyntiään.

Kiitos paljon
olen saanut
paljon turvaa
sinun ansiostasi

Kuinka olemme auttaneet lapsia?

Apuu-chatissa tavoitteena on auttaa lasta joko keskustellen tai konkreettisesti sopivan avun piiriin ohjaten. Lapsi tulee keskusteluissa tietoisiksi siitä, että hänelle on oikeus aikuisten apuun eikä hänen kuulu selviytyä tai pärjätä yksin. Lasta kuullaan ja pohditaan yhdessä parasta mahdollista suunnitelmaa tilanteen ratkaisemiseksi. Keskusteluista nousee esiin erilaisia tarpeita, joten yhteistyö eri tahojen kanssa on tärkeä osa lasten auttamista.

Apuu-chatia vastaava ukrainankielinen palvelu avattiin huhtikuussa sotaa paenneiden lasten tueksi. Toukokuussa toteutetun valtakunnallisen Lapsiuhrikyselyn oheen oli laitettua tietoa Apuu-chatista, jotta lapset eivät jääneet yksin kyselyn herättämien tunteiden ja ajatustensa kanssa. Apuu-chatissa olemme pohtineet

kiitos tosi paljon et autoit, autto paljon. kiitos vielä ja heippa oli kiva kun sain vihdoinkin sanoo miltä tunnen siltä rehellisesti.

lasten kanssa myös läksyjä, ja palautteen seurauksena yläkoululaisille avattiin oma Läksy-Apuu syyslukukauden alkaessa.

Apuu-chatissa on annettu tietoa lapsen oikeuksista ja/tai lastensuojelusta 51 % tilastoiduista keskusteluista. Oman kodin aikuisen puoleen lasta on kannustettu kääntymään 44 % keskusteluista. Näin toimitaan etenkin silloin, kun keskustelussa

arvioidaan lapsen kotona olevan luotettavan ja turvallisen aikuisen, jonka kanssa lapsen olisi syytä keskustella asiastaan ja joka voi parhaiten auttaa lasta eteenpäin. Usein näissä tilanteissa lapsi kaipaa tukea siihen, että hän rohkaistuisi ottamaan asia puheeksi vanhemman kanssa. Tällöin mietitään yhdessä keinoja ja hyvää ajankohtaa aloittaa keskustelu, jos se ei tunnu aluksi hyvältä idealta tai lapselle luontevalta tavalta toimia.

Kolmasosassa keskusteluista lapselle kerrotaan koulun oppilashuollosta ja arvioidaan, että paras apu lapselle löytyisi sieltä. Tällöin lapsen puolesta voidaan olla yhteydessä esimerkiksi koulukuraattoriin tai häntä neuvotaan, kuinka käsitellä vanhemman kanssa asiaa ja pyytää vanhempaa tekemään yhteydenoton tai mietitään, voisiko lapsi itse sopia tapaamisen.

Tilastoiduista keskusteluista reilu kolmessa prosentissa lapsen tilanne on edellyttänyt jatkotoimenpiteitä ja niitä on tehty koko vuoden aikana yhteensä 890 kertaa. Jatkotoimenpiteillä tarkoitetaan tilanteita, joissa lapsi on tarvinnut muutakin kuin keskusteluapua, ja päivystäjä on saanut lapselta tietoja voidakseen olla yhteydessä esimerkiksi lastensuojeluun, oppilashuoltoon tai poliisiin tai tilanne on ollut niin akuutti, että se on vaatinut hätäpuhelun. Jatkotoimenpiteistä 24 % on ollut lastensuojeluilmoituksia. Akuuteissa hätätilanteissa on soitettu hätäpuhelu 168 kertaa. Apuu-chatista tehdään yhteistyötä poliisin ja viranomaisten kanssa helpottaaksemme lasten asioiden eteenpäin viemistä.

Kuinka lapset kokevat Apuu-chatin?

51 % yhteydenottajista on arvioinut chattikeskustelua hymynaamalla:

61 %

15 %

24 %

Vaikka lapsilta ei odoteta palautetta keskustelusta, niin suoraan keskustelun aikana positiivista palautetta antoi 46 % kävijöistä. Lapsi on kiitellyt päivystäjää keskustelusta, hänelle annetusta ajasta tai tuesta, jota päivystäjältä sai sekä palvelusta yleisesti. Negatiivista palautetta lapset antoivat noin yhdessä prosentissa keskusteluja esim. tilanteissa, joissa toimintaperiaatteet eivät olleet heille mieleisiä tai kokivat, ettei heitä ymmärretty.

Apuu-chatin päivystäjät arvioivat keskustelun päätteeksi keskustelun hyödyllisyyttä lapselle. Keskusteluista 66 % on arvioitu olleen hyötyä, 29 % ei osattu arvioida hyödyllisyyttä. Näissä tapauksissa lapsi on usein poistunut keskustelusta nopeasti tai kesken keskustelun. Viidessä prosentissa tapauksista päivystäjä arvioi, ettei keskustelusta ollut hyötyä lapselle. Näissä päivystäjä ei ole esim. voinut olla lapsen kanssa samaa mieltä tai lapsi on antanut negatiivisen palautteen suoraan.

Loppuanalyysi:

Pyrimme paikkaamaan palveluverkoston aukkoja

Apuu-chatissa keskustellaan laajasti lapsia mietityttävistä asioista, joihin he haluavat aikuisen tuomaa tukea ja turvaa. Jäävuoren huippuna on keskustelut, joiden perusteella voimme ryhtyä sellaisiin jatkotoimenpiteisiin, joiden avulla lapsi voi saada tarvitsemaansa paikallista tukea. Vuonna 2023 ryhdymme kehittämään lapsen polkua chatista muun tarvitsemansa tuen piiriin entistä laadukkaammaksi Sohlbergin säätiön apurahan turvin. Lapsi tarvitsee hyvään kasvuun luotettavia aikuisia lähelleen ja me Apuu-chatissa haluamme tukea tätä tarvetta.

Arkirutiinit ovat nousseet yhteydenoton syissä vuonna 2022 verrattuna aiempiin vuosiin. On mielenkiintoista, että lapset ottavat itse vastuuta arkirutiineista ja kaipaavat niihin apua ja tukea. Toisaalta arkeen ja myös kasvuun liittyvät asiat ovat lapsen käsityskyvyn kokoisia huolia, jos maailma ympärillä tuntuu muuten turvattomalta. Meidän aikuisten tehtävänä on muistaa, että lapsen elämä ei odota, vaan turvan tunne kytkeytyy arjen sujumiseen ja siitä kumpuavaan hyvinvointiin. Muistetaan siis kysyä ja kuulla arjesta; siitä kenen kanssa kouluilla välitunteja vietetään, kuka sosiaalisessa mediassa on kiinnostava, nukuttiko hyvin, maistuiko ruoka ja olihan riittävästi lämmintä päällä.

Olemme yllpeitä siitä, että Apuu-chat on paikka, jonne lapset tulevat, kun maailmassa tapahtuu yllättäviä asioita. Vuonna 2022 Apuussa on pohdittu muun muassa sotaa, Natoon liittymistä, inflaation ilmiöitä ja kuningatar Elisabethin kuolemaa. Yhtä tärkeää, kuin auttaa akuutissa hätätilanteessa olevaa lasta, on suoda jokaiselle lapselle kokemus kuulluksi ja kohdatuksi tulemisesta missä tahansa heitä mietityttävässä asiassa. Ajankohtaiset asiat tulevat lasten tietoisuuteen monista kanavista. Pienikin huoli tai epävarmuus voi kasvaa suuriin mittoihin, jos niitä täytyy pohtia yksin.

Saamme Apuu-chattiin yhteydenottoja myös lapsilta, jotka voivat todella huonosti. Ahdistunut mieliala on edelleen yleisin keskustelun aihe ja siihen liittyvien keskusteluiden kirjo on hyvin laaja. On upeaa, kuinka hienosti lapset osaavat sanoittaa, vaikka juurisyiden löytäminen ei aina ole helppoa. Toisaalta saamme olla myös normalisoimassa koko tunteiden kirjoa. Monia lapsia auttaa myös se, kun todetaan, että tietty määrä ahdistuksen tunnetta kuuluu elämään ja etenkin kasvamiseen. On tärkeää, että lapset saavat rauhallisen vastaanoton, kun heidän tilanteensa on vakava. Tällöin lapselle annetaan mahdollisuus luottaa, että aikuiset kestävät kannatella hänen tilanneettaan ja hän voi suunnata energiansa hyvinvointia tuottaviin asioihin.

Apuu-chatin avulla meille on hahmottunut aukkoja palveluverkostossa ja haluamme vastata havaitsemiimme tarpeisiin. STEAn avustuksella pääsemme käynnistämään 3 vuotta kestävää somejuristi-hanketta, jonka avulla 12 vuotta täyttäneet lapset saavat sosiaalisen median kautta lakimieheltä tietoa omista oikeuksistaan, oikeusturvakeinoista ja oikeudesta saada lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta välttämättömiä palveluja riittävän varhain ja oikea-aikaisesti. Lisäksi olemme havainneet ilmeisen tarpeen myös uudelleenlaiselle vanhemmuuden digitaaliselle tuelle, jonka kehittämisen ensi askeleet on otettu jo syksyllä 2021, jolloin selvitimme, että lasten toimijuuden ja tuen esteenä on vanhempien saaman ehkäisevän tuen puute.

On tärkeää huomioida myös se, että Apuu-chat ei ole tähän mennessä tavoittanut kaikkia niitä kohderyhmiä, joiden uskoisimme hyötyvän turvallisten aikuisten kohtaamisesta ja avusta. Apuu-chatissa ei juurikaan näy ne aiheet, jotka mediassa herättävät huolta lapsista ja nuorista. Lapset eivät lähes lainkaan hakeudu keskustelemaan päihteistä, ainakaan omasta kiinnostuksesta, kokeiluista tai käytöstä. Voi olla, että nämä eivät lapsissa itsessään aiheuta huolta, mutta luulemme myös, että päihteiden käyttö on tabu ja kynnys ottaa asia puheeksi aikuisen kanssa on liian suuri. Myöskään katuväkivalta tai jengiytyminen ei ole näkynyt Apuu-chatin keskusteluissa, mikä kertoo varmasti ongelman marginaalisuudesta, mutta myös siitä, että lipumista omaan epäsosiaaliseen käyttäytymiseen voi olla hankalaa havainnoida. Pyrimme jatkossa madaltamaan kynnystä myös näiden aiheiden puheeksi ottoon Apuu-chatissa.

Yhteistyössä

Apuu-chat tekee tiivistä yhteistyötä Sekasin-chatin kanssa ja saa hanketukea STEA:lta. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden järjestöjen, kuntien ja hyvinvointialueiden sekä poliisin kanssa.

Apuu-chatin pääyhteistyökumppanina toimii IKEA Suomi. Chatin toimintaa ovat tukeneet myös DNA ja Paulig sekä lukuisat muut erityisesti jouluna SOS-Lapsikylän toimintaa tukeneet yritykset ja yksityishenkilöt.

Lämmin kiitoksemme arvokkaasta avusta lapsille!

